

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
sena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema opravilno
administracija in ekspedicija za
Starem trgu št. 16.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vrednitišvo je na Bregu hišna
šteč. 190.

Izhaja petkrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Čehi v Avstriji.

Nekterikrat je „Slovenec“ že razkazoval, da Slovanom na čelu so Čehi, ki vsestransko napredujejo tako, da naj bi v tem posnemali jih drugi rodovi. Ravno sedaj dobivajo na političnem polju novo pomembo, kadar jih kličejo v državni zbor. Čujte torej, kako — brez ozira na nekatere neprijazne spise časnika „Politik“ — o česki narodni stranki v voditeljnem članku sodi hrvaški „Obzor“ br. 260, namreč:

„Od neke dobe sim se pojavljujejo resni glasovi, da se na Českem deluje za popolno pomirje mladočeske stranke s tako zvano staročesko. Ne samo česke, tudi nemške novine so pisale o tem in pristavljale so zraven svoje opazke.

Nikdo v tej monarhiji bi se morebiti toliko ne radoval temu pomirjenju, kolikor mi Hrvati (še bolj mi Slovenci, nekako v sličnih razmerah. Vredn.)

Mi priznavamo radovoljno, da so Čehi najbolj napredno slovansko pleme v Avstriji. Da, mi idemo še dalje ter se predrznemo trditi, da so Čehi naj bolj napredovalno pleme v obče v celem Evropi; niže vrste ljudstva niso nikjer tako prešinjene z občno omiko, kakor na Českem; česki narod v gospodarskem oziru bolje napreduje nego katero koli drugo pleme v Avstriji, ne izvzemši nemškega, katero si tako rado prisvojuje neki monopol vkupne omike.

Česka kraljevina je najbogateja dežela, njena davkovska moč je najkrepkeja in Cislajtani bi imela jako malo ponosnosti, ko bi

ne imela te napredovalne in bogate dežele, tega delavnega in varčnega ljudstva. Česki narod se zamore postaviti v tem oziru vsacemu drugemu narodu na stran.

Zato je prosta prevara, ako si prizadevajo ustavoverni organi zmanjšati to važnost z nespretnim preziranjem česke kraljevine. Cislajtani bi zgubila polovico svojega zaupanja, njena važnost bi pala veliko niže, ko bi v katerem koli slučaju ne smela računati na ono deželo.

Zatega delj pazi ustavoverna klika poleg svojega tako zvanega ignoriranja na vsako gibanje v Pragi; kakor nočno strašilo se jej prikazuje mogočnost pomirjenja strank, zatoraj hoče tudi to pomirjenje po mogočnosti zabraniti ali vsaj otežiti.

Za Cislajtanijo je Česka pogoj njenega obstanka; to se sicer na Dunaji ne priznava, ali čuti se dobro; tam vedó dobro ceniti važnost borbe — složnega naroda, plašé se za svoje gospodstvo, zategadelj jim je razpor po volji in radovali so se mu tudi srčno.

Kakor priznava hrvatski narod dragovoljno to važnost českega naroda, tako tudi nikdo ne obžaluje bolj nego Hrvati onega razdora — v česki narodni stranki; nikdo bi se iskreneje ne radoval nego mi, ko bi ta razpor prenehal.

Ne mislimo se tukaj mešati v domača opravila českega naroda, a še manje soditi stranke, katera ima prav, katera ne. Ne dvomljivo je gotovo, da ste grešili obé. Ali o samej stvari lahko kaj pristavimo.

Česki narod bibe že preko petnajst let ustavni boj z do sedaj neslišano vstrajnostjo in doslednostjo. Kaj je protivje madjarskega

naroda proti temu odporu? Stokrat so pozvali volilce na volišče, a ti so vsakrat poklonili svoje zaupanje istim možem, a ti možje so odgovarjali zopet s jednako doslednostjo: ne idemo v državni zbor, mi zahtevamo našo državno jednakopravnost.

Pasivni odpor se razno sodi; on ima svoje pristaše in protivnike; jedni ga hvalijo, drugi obsojajo. Tako so se našli tudi mej samimi zaupniki českega naroda možje, koji so prišli v svojem prepričanju do zaključka, da se za more narodnim interesom bolje služiti, ako se vsaj nekoliko aktivno sodeluje v borbi prot občenemu neprijatelju. Zato so svetovali, da naj se pasivno polje zamení z aktivnim, za sedaj pa da bi se vsaj v praškem zboru prizadevalo braniti interese českega naroda. A večina poslancev se je uprla tem nazorom in razkol je bil gotov. Nam se zdi, da bo prihodnja doba pravo dala mladočeski stranki.

Razdor mej jedno in drugo stranko se je širil od dne do dne, prišlo je do ljutih mrženj in obrekovanj in nikdo se ni temu bolj radoval nego najljutejši česki dušmani — Nemci.

Sedaj se zopet na to deluje, da bi se ta razkol poravnal. Nadjamo se in želimo, da bi se to prizadevanje posrečilo. Mladočehi lahko sprevidijo, da sami ne morejo pridobiti za svoj program večine českega naroda. Ker so zastopani v malem številu, niso v stanu izvojevati priznanja interesov svojih pooblastnikov, niti doseči namena, kojega so imeli pred očmi stopivši v akcijo. Protivno mora pa na zadnje staro česka stranka premišljevat, kakšen sad je rodilo njeno petnajstletno zdrževanje, in če hoče v prihodnje kaj sadu doseči, bo le mo-

Josip Ignac Kraszewski.

(Po Lipnickem.)

Prihodnje leto bodo praznovali Poljaki petdesetletnico književnega delovanja svojega najimenitnejega romanopisca Kraszewskega. Njegova književna dela so zares ogromna — napisal je preko 500 zvezkov. Kraszewski je delal za poljski roman ono, kar je Mickiewicz za pravo poezijo; namreč osvobojenje poljske narodne literature od posnemanja tujih vzorov. Roman je v novejši poljski literaturi vrlo lepo razvil ali take znamenitosti ni dosegel ne eden kakor Kraszewski.

Kraszewski se je rodil 26. julija 1812 v Varšavi. Gimnazijo je študiral v Ljublinu in Svistoči, l. 1829 je pa odšel na vsučilišče v Vilno. Bavil se je pa že poprej s poezijo; in ti ponižni književni poskusi dajo Poljakom povod praznovati petdesetletnico njegovega književnega delovanja.

Vsled dogodkov 1830. leta so Kraszewskega zaprli. L. 1832 je bil imenovan za docenta poljske književnosti v Kijevu, ali zasedel ni nikdar te stolice, ker je bila precej odpravljena. Do l. 1860 je živel Kraszewski deloma

na svojem posestvu Grodku, deloma v Žito-meru, kjer je postal častni licijski kurator in gledališni ravnatelj. Potem se preseli v Varšavo, kjer je ostal do 1863. Za časa vstanka je bil pregnan iz Poljske, na kar se nastanovi v Galiciji in potem v Draždanih, kjer še sedaj živi.

Kraszewski je že do l. 1860, ko se je preselil v Varšavo, razvijal veliko plodovitost in delavnost. Za prva njegova romana („Pan Walery“ 1831, „Wielki swiat malego miasteczka“ 1832) se niso dosti zmenili. Večje sreče tudi niso imele niti njegove lirične pesni (1838), niti poetična pripoved „Szatan i Kobieta“ (1839). Še le roman „Poeta i swiat“ (1839) mu pribavi velik glas. Od tačas je napisal Kraszewski vsako leto kateri roman, večje ali manje vrednosti, kateri so se vrlo radi čitali in po plemenitaških salonih vspešno tekmovali s francoskimi. S tem je pisateljeva veljava zmirom bolj rasla.

Skoro nemogoče je naštetí tukaj tudi same naslove vseh njegovih romanov. Ozreti se čemo samo na najvažnejše z občnega stališča.

Kraszewski je pisal zgodovinske in običajne romane; poslednji imajo gotovo večjo vrednost.

Najlepše so označeni konflikti med pesnikom, umetnikom — z jedno besedo, med idealistom in realnim svetom. V drugem redu se pridružijo konflikti med aristokracijo, katera se prikazuje večinoma kakor propadajoče stališče in med oživljajočim, inteligentnim in požrtvovalnim srednjim stanom. Nazadnje opisuje Kraszewski čisti naravno prednost in napake kmetkega ljudstva. Neke sim spadajoče pripovedi so v vrsti najboljših njegovih spisov. Vse se odlikujejo s krasnim slogom in živahnim dejanjem; ali vendar dostikrat ne odgovarjajo smelim in strastnim ženskim osebam pravi delavni moški značaji. Tu Kraszewski vselej ni odbral prave mere.

Roman je pa samo jeden del književne delavnosti Kraszewskega. On je nadaljeval svoje pesniške poskušnje z veliko epično trilogijo, nazvano „Analies“ (litavska Walhalla), od kojega dela je izšla „Witoloranda“ 1840 „Mindows“ 1843 in „Witoldove boje“ 1845; za tem z zgodovinskimi dramami „Ilalszka z Ostroga“, „Peuszyuscy“ itd. Spisal je tudi nekoliko dobrih veselih iger.

Kraszewski je spisal tudi več znamenitih povestnih del. Znamenite so tudi njegove li-

goče takrat, kadar bo narod složen. Mladočehi nimajo sicer velike stranke, ali so zato zelo delavni, gibčni in razumni. Se sicer primeri, da se je s pasivnim odporom dosegel zaželjen namen, ali nasprotnih primerov je še več. Češki narod je pokazal izredno disciplino, volil je vedno tiste zastopnike, koje je priporočal odbor njegovih zaupnikov. Ali treba je na zadnje pomisliti tudi na ljudsko prav, kateri bi utegnulo to že jeduoč presedati. Pomisliti se mora, ne bi se li morda prej prišlo do cilja z aktivnim sodelovanjem, z aktivno borbo nego li z dosedanjo taktiko.

V ostalem pa želimo mi Hrvati, da zavlada v češkem taboru mir in sloga ter da se s tem ojačeni narodni živelj z vso močjo upre kupnemu neprijatelju itd. —

Josip Juraj Strossmayer.

(Dalje.)

Mi škofje bi imeli torej delati na to, da neha ta neprilicnost. Jako želi ves narod, da se naše vseučilišče čim prej popolni. Varčnost nigdar ne bi bila manj na mestu nego tukaj, kajti denar naložen nikjer ne donaša tolikih obresti kot tu. In ker se ni o svojem času poskrbelo, da izpiti ali izprašanja našega vseučilišča povsod v cesarstvu veljajo, morali bi vsaj sedaj poskrbeti o tem, da nam drugače naši mladiči iz Dalmacije, Slovenije ne ostanejo izključeni od vseučilišča našega. Učitelji pak in učeča se mladež naj bi se čuvali vsega, kar bi našo jugoslovansko mladež otujilo našemu vseučilišču. Glavna namera našemu vseučilišču ima biti, da s časom ves jugoslovanski svet skupi okoli sebe. Tu je mesto i Bosni ponosni i vrli Hercegovini. Siromaci Bošnjaci pregnani so iz Djakova. To se nekoliko razumeti more zaradi predsodkov, ki se gojijo proti biskupu. Kar se pa nikakor razumeti ne more, je: da se Bošnjaci niso postavili v Zagrebu, v sredini svojega lastnega naroda in pod okriljem svojega lastnega višega pastirja. Premodrost se vselej goljufá. Sedaj kakor stvari v tem obziru stojijo, ne more se celó nič dvomiti, da je narod hrvaški vžaljen; in vsaki bi moral vedeti, da je samo eden edini način na Bosno in Hercegovino delovati, in ta je: Hrvatsko krepiti, njo čim prej izceliti in njene plemenite namere podpirati. Ako

bode le količkaj pameti in razuma, ni dvombe, da se bode v Zagrebu nastauovala i mladež bosenska i hercegovska. To neogibno zahteva z vsake strane dobro razumljena korist državna, in zahteva vzlasti korist verstvena.

Kar se pak bogoslovnega učilišča (fakulteta) tiče, vprav mi škofje morali bi po mojem mnenju živo delati, da nam ono po izvrstnosti in popolnosti svoji bode prvo, kakor je to po časti in dostojnosti svoji. Tako se je nam tudi prizadevati, da se na vseučilišču našem izdaje periodiški list, kateri bi znanstveno razpravljaj bogoslovna prašanja. More to biti v Lincu, v Solnogradu, v Inspruku, ne vidim, zakaj to isto ne bi moglo biti i v Zagrebu. Tudi neke subsidiarne ali pomožne bogoslovne znanosti naj bi se učile na njem, ako želimo, da nam bodoči duhovski naraščaj ne zaostane za drugimi vrstami ali stanovi, kar bi zelo žalostno bilo. Narod bo nas v tem gotovo podpiral, in stvar je od tolike važnosti za sveto vero in poselstvo naše, da bi tudi mi sami v tem obziru na žrtve pripravljeni biti morali. Na nikakov način pa ne bi mi trpeti smeli, da nam vseučilišče, kar se obiskovanja tiče, še nadalje ostane necelo ali pomanjkljivo. Ako bi pa kdorkoli o tej priliki omenjal ozloglašena (slabega glasa) generalna semenišča preteklega stoletja, temu je pomisliti, da so ta generalna semenišča minulega veka ustanovljena bila v nameri, da se neposredajemu cerkvenemu nadzoru in vpravljanju odtegne mladež duhovna, in da se tako odbranjuje, da ne bode ne mrzla ne vroča, t. j. da bode, kakor sv. pismo pravi, mlačna. Temu nasprot naša je namera, da mladež tudi nadalje ostane pod neposrednim ravnateljstvom svojih cerkvenih starih, in da mladež duhovna postane bolj učena, marljiva in krepkna. To se mi čini gledé na znanstveni napredek duhovnov, ki ga vedno pred očmi imeti moramo, tako važno, da bi nas biskupe prevzvišeni Zagrebski metropolit k sebi v Zagreb pozvali moral, da se skupaj z ostalimi brati, kateri so k temu poklicani, posvetujemo, kako bi se to po najbolj uspešnem načinu v dejanji zgotoviti dalo.

Ako bi se ta misel v dejanji zgotovila, tedaj bi samo po sebi sledilo, da se v Zagrebu, v Senju in v Djakovu napraviti morajo semenišča za malo deco, kajti zbor Tridentinski popolnoma prav veli, da poleg vsake katedralne

cerkve biti mora biskupsko semenišče. Zahteva to reč sama po sebi, ker se duhovni mladenči v stolni cerkvi vaditi imajo v službi božji in ker večkratna potreba bolj svečanostnega opravljanja službe božje v stolnih cerkvah zahteva pričujočnost mladeži duhovne. Glavni razlog vendar, zakaj da se semenišča za mladenče v vseh naših škofijah čim prej imajo osnovati, razun onega, ki ga navaja zbor Tridentinski, da se namreč deca od malih nog privadi svetemu pa marljivemu življenju v službi božji, je ta, ker so v današnjih okolišnih takojšna semenišča edini način, po katerem bi se postreči moglo duhovstva pomanjkanju, koje raste od dneva do dneva. Prej sem povedal razloge, zakaj se mladina dan danes slabo pripravlja za duhovski poklic; tu mi je dodati še samo to, da čim manj in manj prihaja dan danes duhovnov, tim bolj raste potreba po bolj množni duhovščini. Pri nas se napravljajo po vseh krajih učilišča, in to je prav; samo je želéti, da narod in vlada v tem obziru hodi po pravi poti, kajti v tem leži skrivnost življenja in smrti vsakemu narodu. V tako važni stvari ne gre se šaliti niti prazne poskušnje delati. Jaz narodu našemu in visoki vladi ne morem dosta na dušo položiti vzgoj krščanskega duha. Ni dvombe, da v njem leži edina zastava življenja in napredka. Ves svet naj je nam prijatelj, ali — ako se lahko misli odredimo prijateljstva, katero je v krščanstvo položil začetnik in izvirnik zveličanja in življenja našega, — propadli smo. Ves svet bodi nam neprijazen, osvobodili smo se in vzmagali smo, ako vredni ostanemo prijateljstva tistega, kateri je s svojo smrtjo premagal našo smrt, in z vstajenjem svojim postal večni porok življenja našega. V vseh teh učiliščih je treba učenih, marljivih in vzornih duhovnov, da učijo nauk krščanski, in da mladino vadijo v veri in pobožnosti. Napravljajo se pri nas hvala Bogu tudi sirotišča in bolnišnice itd. Vselej tu svečenjik ima biti z dušo in telesom. Nikdar enaki vstavi brez dobrega in pridnega duhovnika nimajo uspeha, kajti po naravi in po bitju svojem so ti vstavi skozi in skozi nabožni ali religiozni. (Dalje sledi.)

Z bojišča.

Turki so začeli napenjati vse svoje moči, da bi Osman pašo srečno spravili iz Plevne, ker je komaj še do konca tega meseca z živžem preskrbljen. Osman paša se zlasti zanaša na pomoč Mehmed Alia, ki svojo vojno zbira pri Sofiji, da bi ž njo Osmanu pot odprl iz Plevne. Pravijo, da ima še kakih 60.000 mož, in da se bode poskušal izviti Rusom, kadar se bode Šefket paša začel pomikati iz Orhanije. Pa Rusi so bili to že prej sprevideli in so na tistem kraju napravili močne nasipe in nastavili okoli 50.000 mož s 150 topovi, ki se bodo Osmanu v bran postavili, če bi jo hotel vdariti proti Sofiji.

Osman paša je tedaj v hudi zadregi in Rusi so bili neki že poslali k njemu parlamentarja (poročnika), ki ga je vprašal, če se li hoče vdati ali ne. Pa Osman mu je boje odgovoril, da še ni storil vsega, kar mu velevala čast in dolžnost. V bojih 15. t. m. pri Bogotu se je zlasti odlikoval general Skobeljev, ki je trikrat odbil napade turške; 5 konj je bilo pod njim ustreljenih in pri tretjem napadu je bil sam nekoliko ranjen, pa je vendar še dalje zapovedoval sam.

V Aziji se Rusi pripravljajo, da bodo Erzerum od severne strani prijeli; naskok na Kars, ki se je imel 13. t. m. pričeti, bil je zaradi slabega vremena odložen. Včeraj, 18.

terarne kritike, izšedše v „Atheneum-u,“ katedrala je sam vredoval od l. 1841—51.

V drugi dobi njegovega delovanja — od 1863 — se prikazuje nov smér v Kraszewskem, namreč politični, tendenciozni roman. Pod pseudonymom Boleslavita je izdal celo vrsto romanov, kateri rišejo dogodke 1863. l., kakor „Dziecie starego miasta,“ „Szpieg,“ „Para czerwona,“ „Żyd,“ opisujejo se rusko-poljski odnošaji („Moskal“), pa tudi obče slovanski potežnji na izhod („na wschodzie“).

Že ta vrsta romanov bi bila zadostna pridobiti pesniku prvo mesto med poljskimi romanopisci. Njegovi zgodovinski romani iz prave preteklosti poljske („Stara basu,“ „Labowia,“ „Zmartwych wstaniec,“ „Maslaw,“ „Boleszszie“ 1876—1878 — 60 zvezkov) se morejo tudi šteti med tendenciozne romane, dokler se tu razpisuje prestari boj med slovanskim in germanskim svetom.

Nasproti temu se je pa v tej dobi Kraszewski vzpel v pravem zgodovinskem romanu do vrhunca umetnosti. Njegove zgodovinske pripovedi iz sasse dobe 1700—1763 (kakor „Hrabicz Cosel“ 1874, „Brühl“ 1874, „Z siedmioletniej wojny“ 1875, „Starosta warszawski“

1876) in iz poslednje dobe kralja Ponjatovskega (posebno „Macocho“ 1873 in „Ostatnie chwile Księcia Wójewody“) odgovarjajo vsem zahtevem klasičnega romana.

Popolno izdanje Kraszewskovih romanov izhaja že nekaj let sim pri Gabrynowicz-u in Szmitt-u v Lvovu (20 zvezkov na leto). Pri priliki petdesetletnice pisateljevega književnega delovanja bo izšlo v Varšavi sijajno izdanje njegovih najboljših del. V Poznanji pripravlja St. Wegner delo, v katerem bodo zbrane najlepše in najvažnejše misli iz Kraszewskovih del, pod naslovom „Złote Myśli“. Da Kraszewski še ni prenehal delati, kaže to, ker je letos obelodanil ne samo posebej nekoliko romanov, ampak daje na svetlo še v nekterih družih listih svoje pripovedke, razprave itd.

Kraszewski kakor pisatelj v resnici nima druga; — slavo, katero mu pripravlja njegov narod, zasluži v popolnej méri.

Te dni bo izšel na stroške „Matice hrvatske“ hrvatski prevod romana „Poeta in swiat“ kateri jc pridobil Kraszewskemu veljavo in spada med najbolja njegova dela.

Iz „Obzora“.

t. m. se je pa trdnjava po 12urnem boju vdala Rusom.

Kaj vrlo napredujejo Črnogorci, ki so v noči od 16. do 17. t. m. vzeli Bar (Antivari) ter so jo že mahnili proti glavnem albanskem mestu Skadru. Nekteri katoliški Albanci so se jim že pridružili, mnogi pa so še mirni, ker jim Turčija obeta zlate gradove, samostalnost itd., če ji ostanejo zvesti. Pa tudi Črnogorci si na vso moč prizadevajo, da bi si pridobili katoliško prebivalstvo in Božo Petrovič se je na svojem popotovanju neki poklonil tudi v vatikanu, kjer je bil jako vladno sprejet ter našel prav ugodne razmere.

Srbija se za trdno nadeja, da bode dobila okraja Vidin in Niš, ktera ji je Rusija obljubila. Poroča se, da še te dni pošlje svojo vojno čez mejo proti Vidinu in Orhaniju, da se bodo Rusi pri Plevni prosteje gibal. Avstrija Srbom tega ne bode branila in bi se ji le zoperstavila, če bi hotela vdariti v Bosno, ktero bode zasela vojna avstrijska, kadar pade Plevna.

Nasledki vojske se kažejo že po celi turškej državi. Posebno trpi Palestina najhujšo lakoto. Žito je trikrat tako drago, kakor druga leta; ljudje kar na tla padajo od lakote in mró. Vlada za svoje podložne ne more nič storiti, ko bi prav hotela; treba ji je priživiti vojake, ki imajo trhljeno državo še nekaj časa braniti. Kako pa sicer turška vlada s svojimi ljudmi počne, vidi se že iz tega, da je v Jeruzalemu 72 let starega moža oblekla v vojaško suknjo zato, ker je — njegov sin od vojakov pobegnil! Sicer pobira zdaj vse moške, ki le laziti morejo ter jih vtika med vojake. Pa dvomiti je zelo, da bi jo rešili — makeri če se tudi Muhamed sam na glavo postavi. Po Carigradu se pripoveduje, da se je Muhamed prikazal sultanu, pa ne da bi mu bil svetoval vojsko, ampak sklenitev miru z Rusi.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 19. novembra.

Cesar bodo jutri v Budapešti predse dovali ministerskemu svetu, ki bode obravnaval krajiške železnice. Tudi ban Mažuranič pa višji vojaški poveljnik baron Filipovič in državni vojni minister se bodo vdeležili tega posveto vanja, kar priča, da se pri izdelovanju omenjenih železnic ne bode gledalo samo na želje Madjarov, ampak tudi na splošne državne in posebne deželne razmere hrvatske.

V državnem zboru se vrši splošna obravnava o novem bankinem načrtu, ktera bode nekaj dni trajala, ker se je oglasilo za in proti veliko govornikov, ki bodo pri tej priliki na dan spravili vse pomisleke zoper ponovljenje pogodbe z Ogersko. Med govorniki, ki so se oglasili zoper dotični predlog, se je v prvi vrsti odlikoval baron Kellersperg, o katerem pravijo, da bode naš prihodnji minister. Hudo je grajal tujca Beusta, ki je l. 1867 dovršil pogodbo in raztrgal Avstrijo, kar bi domačin nikdar ne bil storil. Kellerspergov govor je madjarske liste hudo razburil, vspeha pa ne bo imel nobenega in večina bo sprejela dotične predloge, za ktere bodo glasovali tudi Poljaki, ki so se v tem važnem vprašanju kakor že v marsikterem drugem ločili od pravne stranke.

V seji 16. t. m. je prišlo na vrsto pismo deželne sodnije tržaške, ki zboru naznanja, da Matej Masten toži državnega poslanca J. Nabergoja zarad nekega članka, češ, da je v njem žalil njegovo čast, ter zbor vpraša,

bode li dovolil, da se sme tožba zoper g. Nabergoja vršiti ali ne. Po nasvetu predsednikovega namestnika dr. Viduliča se bode to pismo izročilo posebnemu odseku 9 udov, ki bode imel tožbina pisma pretresati in zbornici o njih poročati.

32 Českíh državnií poslanecv je v ravno v tej seji (16. t. m.) po dr. Pražaku državnemu zboru izročilo pismo, v katerem ponavljajo svoje oporekovanje zoper dosedanje državne razmere, ob enem pa naznanjajo, da so pripravljani sodelovanju, če se bode to zgodilo brez presodkov za deželno pravo česko, na trdni pravni podlagi in po vsestranskem porazumljenji. Če bi državni zbor ne zmenil se za to pismo prestopil na dnevni red, naj se to smatra za odpoved od državnega poslanstva. Podpredsednik je ob kratkem omenil tega pisma rekši, da se poslanci česki niso opravičili in da toraj po §. 4 postave od 12. maja 1873 zgube svoje mandate. Kellersperg je nasvetoval, da naj se to pismo vsaj prebere, dr. Pražak pa je podpredsednika Viduliča zavračal, da se poslanci ne brez pogojno, ampak le pogojno odpovedo poslanstvu in da zbornica odpovedi ne more skupno izreči, ne da bi vedela imena poslancev, ki so to pismo podpisali. Ko se naposled pismo prečita, stavi dr. Pražak predlog, da bi se pismo izročilo posebnemu odboru 12 udov, ki bi o njem zbornici poročal. Podpredsednik pravi, do to sicer ne gre, da bode pa vendar Pražakov predlog dal na glasovanje. Pri glasovanju bil je predlog z veliko večino zavržen (tudi Kellersperg je nasproti glasoval) in podpredsednik je rekel, da hoče potrebno zaukazati, da se bode v dotičnih okrajih zopet vršile nove volitve. Obširneje bomo o tej zanimivi obravnavi govorili prihodnjič.

Vnanje države.

Francoski (nevradni) „Moniteur“ poroča, da je ministerstvo izročilo svojo odpoved, ktero je Mac Mahon tudi sprejel, da bodo pa dosedanjí ministri poslovali, dokler se iz središča starašinstva ne sostavi novo ministerstvo. Liberalna skupščina je sprejela nasvet Leblondov, ki ji daje pravico poslancem, ki bi zborovanje motili (?), za en mesec vtргati plačo, ali jih celo izključiti! Če bi konservativna stranka imela v zbornici večino in bi bila stavila tak predlog, bi bili republikanci kričali na vse usta, da jim hočejo kratiti svobodno govorjenje, sami pa seveda smejo storiti, kar hočejo. — V senatu bode Kerdrel danes vladno interpeliral, kaj misli storiti glede komisije, ki ima po nasvetu narodne skupščine preiskovati volitve? Jules Simon in Dufaure sta oporekala, češ, da taka interpelacija ni konstitucionalna, ko pa Kerdrel pojasnuje, da s tem vprašanjem ne namerava skupščini očitati, kakor da bi ne imela pravice kaj takega sklepati, se sklene interpelacijo postaviti na današnji dnevni red. Konservativna večina je sklenila odobrovaje pojasnila vladina in želé, da se ohrani javni oblasti pristojna pravica, prestopiti na dnevni red.

V pruskem zboru je katoliška stranka vladno interpelirala, ji je li znano, da so v Kostenu žandarji pokopali mrličé, ki so po več dni ležali nepokopani, ker se katoliška srenja brani sprejeti od vlade ji usiljenega, pa od škofa nepotrjenega duhovnika Brenka, in da so vsled tega zaprli več poštenih srenjčanov, ter pokopališče zdaj odprli, zdaj zopet zaprli itd. Če je vladi vse to znano, kaj hoče storiti, da bode odpravila te vestno svobodo silno žaleče razmere.

Rumunska zbornica se snide 27. t. m., da dovoli zopet nekaj za vojsko potrebnega denarja.

Italijanska vlada je poslala več častnikov v Kassel, kjer se bodo poskušali novi veliki topovi iz Kruppove tovarne. Tudi bodo obiskali več naprav, zlasti v Kreuzotu.

Izvirni dopisi.

Iz Vipave, nam piše pisatelj našega lista, dné 8. t. m. to-le: „Čudim se, da Vam še nikdo iz naše doline ni poročil neke v obče in same na sebi, za naš kraj pa še posebno redke lovske prigodbice. V torek teden je kmetski fant na Nanosi lepo, veliko divjo kôzo (Antilope rupicapra, Gemse) — s kolom ubil! Žival, se v naših gozdih, ki sami od dné do dne bolj „redki“ postajajo, že davno več redno ne nahaja in se je bila Bog vedi od kod semkaj zgubila ter, menda zbegana, nekega dečaka napala. Na pomaganje klicajočemu priskoči omenjeni fant ter s kolom — drugega orožja ni bilo pri roci — tako srečno udrihne po pogumni planinski ubežnici, da se je zvrnila in obležala. Zanimljivi plen poslali so še tisti dan v Trst, ker ima neki tamošnji gospod lov dotične občine v najemu. — Naj ob enem še omenim lepo prirodno prikazen, ki sem jo ravno tisti dan po naključju videti priliko imel. Topli večer me izvabi na sprehod; zamišljeno šetajočega me na enkrat iznenaden svit zdrami in ko dvignem oči proti čisto jasnemu nebu polnemu zvezd, zagledam velekrasen meteor zelenkaste luči, ki je v nekterih trenutkih za gorami proti jugozapadu utonil.“

Z Dunaja, 17. novembra (Slabi časi. — Vseučilišče. — Dobra ženska.) Slabi časi se kažejo zdaj na zimo posebno v velikih mestih. Na Dunaji je te dnišek policaj zvečer v nekem kotu našel brezslužbenega natakarka, ki je v omedlevici ležal. Nesli so ga v bolnišnico, in ko se je najedel, prišel je zopet k sebi in je precej lahko zapustil kraj, kjer so ga izpulili smrti iz rok. V praterji, kamor se gospoda dunajska hodi sprehajati, pa so dobili jako zapuščenega desetletnega dečka, ki je tudi lakote že pojemal. Ne mine pa dan, da bi se kdo ne usmrtil zaradi — pomanjkanja in reve. Dela pa na Dunaji jako manjka, odkar je po prizadevanju neke stranke prišlo toliko ljudi po krahju od premoženja in zaslužka na beraško palico.

Pravoslavci se je letos na dunajsko univerzo vpisalo blizo 1000, reci tisoč! To-liko jih še ni bilo, kar stoji to vseučilišče. Kje bode čez nekaj let svet vzel toliko poslanskih sedežev, dvorno-svetniških naslovov in ministerskih stolov, da bo nasitil čes tihlepnost vseh teh prijateljev prava in pravice?

Oni teden je na Dunaji umrla stara gospa Alojzija Kleygen, ki je vsem dunajskim do-brodelnim napravam: cerkvam, šolam, bolnišnicam, siromašnim zavodom po oporoki zapustila velike svote denarja, vsega skupaj nad 200.000 goldinarjev. Ko bi vsi bogatini svoj denar tako dobro obrnili, bi se stanje siromakov kmalu zboljšalo. Pa dajo ga seveda rajši kakej bogati gledališki pevki, da jo smejo en večer poslušati ali pa za druge take gosposke strasti! Prosjak pa mora biti vesel, če poleg grdií besedi dobi od njih kak soldek. — m.

Domače novice.

V Ljubljani 20. novembra.

(V spomin cesaričnega godu) učenci in učenke tukajšnih šol včeraj niso imeli šole,

ampak le skupno sv. mašo, da pomolijo za srečo in blagor presvitle cesarske rodbine.

(Dr. Pintar) dosedaj sekundarij v ljubljanski bolnišnici, je imenovan za zdravnika ženske kaznilnice v Begunjah; ob enem so mu izročene zdravniške zadeve pri okrajnem glavarstvu v Radolici.

(Pri čiščenju Savinje) so te dni našli truplo M. Močnika, ki ga je bilo takrat zasulo ko se je bil utrgal hrib pri Zidanem mostu. Spoznali so ga po obleki in po srebrni žepni uri.

(Včerajšnji somen) vključ ugodnemu vremenu ni bil zelo živahen. Ljudi je bilo pač mnogo, a kupcev malo, štacunarji se niso nič pohvalili. Goveje živine nismo veliko videli, najbrže zato, ker je že prej veliko je bilo pokupljene na Nemško. Konj je bilo več pa tudi niso imeli prave cene.

(Slovensko gledališče) je bilo v nedeljo dobro polno, igra občinstvu všeč in igralo se je v obče dobro. Gospod Kajzelj je s svojimi kupleti zadobil pripoznanje, sploh so vsi igralci med njimi tudi gosp. Jeločnik, se vrlo vedli. Toliko za danes, ker smo o tej igri, ki se je pod naslovom „Trdoglavnež“ že igrala, o svojem času obširnejše poročali.

(V fotografski razstavi v Mahrovi hiši) je od 18. do 20. t. m. videti 24 podob iz dežele švicarske namreč: Stolnica in 2. Erlachov spominek v Bernu, 3. Luzern, 4. stolnica v Zürichu, 5. Fruttigen, 6. Baden v Brizgavi, 7. grad Chillon na genevskem jezeru, 8. grad Valeria, 9. Brigue in Natters, 10. Dolina in jezero Pos Chiava, 11. Soteska Redrette na Št. Gothardu, 12. Kavarinska dolina, 13. Št. Gervais in Monte-Joli, 14. Soteska Monte-Piottino na Št. Gothardu, 15. Grindelwaldthal, 16. Freiburg, 17. Lausanne, 18. Lauterbrunnenthal, 19. Ledena jama na Rosenlaniških lednikih, 20. 21. 22. 23. razni oddelki Mont-Blanca. Podobe so jako izvrstne in vredne da si jih ogleda vsakdo; vstopnina znaša 20 kr., vidijo se pa od 10. ure dopoldne do 8. ure zvečer.

(Dr. Eržen,) ki se je z apotekarjem litjskim tako vrlo obnašal proti občinskemu tajniku, da mu je zato litjska okrajna sodnija pripoznala 35. gld. kazni ali 7 dni zapor, njegovemu pomagaču pa 30 gl. ali 6 dni zapor, je zoper to razsodbo vložil pritožbo pri deželni sodnji v Ljubljani in oni teden je bila obravnava o tem. Ljubljanska sodnija pa je vključ ugovarjanju dr. Schreya spoznala, da sta dr. Eržen in njegov sovojak zaslužila toliko, kolikor jima litjska sodnija prisodila in tako bo moral slavni dr. Eržen, znan tudi po agitacijah ob volitvah za nemškutarje, plačati ali pa sedeti — ne bo drugače.

(Potres.) Iz Mokronoga se nam 18. t. m. piše: Danes zjutraj se je zopet čutil kratek pa dokaj močan potres z navadnim podzemljskim bobnenjem. Moja ura je kazala ravno 7 in 20 minut. Nek človek je pravil, da se je i krog dveh po noči nekoliko potreslo, kar pa jaz nisem čutil. Zadnji potres, o katerem ste v številki od zadnjega torka poročali, čutili so kakor sem slišal, i na Mirni, v Št. Rupertu, na Trebeljnu, v Šmarjeti, proti Škocijanu, pri sv. Trojici, v Št. Janžu in dalej proti Savi. —

Razne reči.

— † Veleč. g. dr. Janez Vošnjak inful. prošt, mestni župnik in dekan v Ptui, je 17. t. m. umrl. Rojen je bil l. 1819 v Šmartinu pri Šaleki ter je bil med duhovniki lavantinske škoije jako priljubljen. Kaj več,

upamo, da nam bode poročal kak gospod, ki je rankega bolje poznal, za zdaj le rečemo: Bog mu daj večni mir in pokoj.

— Slovanska bibliografija. Nitra dar dcerám a synům Slovenska, Moravy, Čech a Slezska Vydávaná od. Mil. Jos. L. Hurbana. Letnik VII. Str. 464. Cena 2 gld. Znano je marsikateremu, koliko so Slovaki sebi in v obče českému narodu škodovali s tem, da so v pismu zapustili česki jezik in jeli pisati v svojem narečji. Zadnji čas se poprijemajo nekateri rodoljubni Slovaki zopet českega jezika in mej temi se zlasti odlikuje Hurban, kateri je zelo vnet za narodovo jedinstvo, kar kaže tudi naslov tej knjigi. Ta letošnji letnik se zamore res izvrsten imenovati, akoravno so v njem pomešeni nekateri naivni dijaški verzi in dasi se še Hurban ni mogel popolno sprijazniti z novejšim-duhom česke literature. Mej pisatelji tega letnika naj omenim samo nekatere. Moravski pesnik Vrchlický je poslal tri daljše pesni, katere so pravi kinč celega almanaha. Dalje nahajamo tu pesni vzvišenega tatranskega pesnika Heydicka in pesni Rud. Pokorneve in Irme Geisslove. Mej prozaičnimi pisatelji naj omenim Ž. Podlipsko in Hurbana samega, kateri je podal nekatere črtice iz življenja prvega slovaškega voditelja, za zgodovino narodnega razvoja na Slovaškem nepozabljivega Paulinega. Sedaj ste izšli dve za stareje rusko narodno slovstvo važni knjigi: Slovo o pl'ku Igorevč. Izšedovanje o variantah knjazja Pavla Petroviča Vjazemskago. Cena 2 r. 50 kop. Zamččanija na Slovo o pl'ku Igorevč — knjazja Pavla Petroviča Vjazemskago, Cena 5 r. Prodajati se v knjižnom magazinu Aleksandra Ignatjeviča Bortnevskago, S. Peterburg, Troiskij per., Nr. 9.

— Velikanski most med Novim Jorkem in Brooklynom. Mesto Novi Jork, kakor je znano, obsega gromadno prostranstvo in je že tako rekoč pogoltnilo sledeča mesta: Goboken, Džerzej-Siti, Astorijo, Grin-Puan, Williamsburg in Brooklyn (r. Bruklin, koje mesto ima samo čez 400000 ljudi). To so tedaj predmestja Nevemu Jorku. Brooklyn je posebno važno predmestje, ker je tako blizu Novega Jorka, da je med njima le ozki rokav, ki se zove Ist-River, kjer je ladijam ki pridejo z visokega morja dobro zavetje. Prav za prav je pa to le pristanišče novojorško. Razun tega se zedinjajo v Brooklynu, ležečem na otoku Long-Islandu, razne železnične črte, ki režejo veliki otrov po vseh namerah in se bodo zdaj sklenile tudi z Novim Jorkom. Po tem rokavu med mestoma je že dozdej švrkalo mnogo parobrodov, ki so se odpravljali in prihajali vsako četrt ure na osmih ali desetih krajih. Prevažali so blago, ki je došlo po železnih v Brooklyn in bilo namenjeno za Novi-Jork.

Da bi se odstranilo to nepripravno prevažanje blaga na parobrodih, je nekoliko pogumnih ljudi osnovalo društvo na akcije, da se napravi viseč železničen most čez Ist-River. Dva stolpnata nasipa iz zemlje na obeh koncih mosta bota kmalu gotova. Vsak teh nasipov je okolo 300 čevljev visok, z dvema prerovoma, ki imata jezikovo podobo. Železnični tir mora biti nekoliko višji kot 100 čevljev nad morskim površjem, tako da se bodo tudi naj večje barke lahko vozile pod mostom. A razun železničnih tirov, boste narejeni še dve poti za navadno težko vožnjo in dve za peš. To delo se ve, da je čudovito, prav amerikansko. Daljava med obema nasipoma znaša okolo enega kilometra. Stroj nasipov, ki bosta držala grozno težo mosta, je že sklenjen z

nepopisljivim trudom, tako, da, če se vse to srečno dovrši, bo to res slavje inženirske umetnosti sedanjega časa.

— Knjižica življenje sv. Justa se je samo v Trstu in okolici prodalo 1000 iztisov in je bilo treba že drugzega natisa. To najbolj priča, da priprosto ljudstvo najraje sega po manjih podučnih knjižicah, ki so dober kup.

Eksekutivne dražbe.

21. novembra: 3. Fuk iz Famelj, 3. Čeč iz Slavinj, 2. Stefančič iz Landola, 2. Križman iz Šmihela, 2. Klun iz Malega brda, vsi v Senožeah. 3. Gostinčar iz Kleč, 2. Klopčič iz Stude, oba na Brdu, 3. Resman iz Sela, v Radolici. 3. Jurajevčič iz Mlake, 2. Kočevar iz Lešeč, 1. Plut iz Gornje Lokvice, vsi v Metliki. 2. Simončič iz Višnje gore, 2. Piškur iz Radohove vasi, 2. Likovic iz Podbukuja, 2. Miklovčič iz Gmajne, 2. Babnik iz Velike Loke, vsi Zatični. 2. Dormiš iz Zalega, 2. Skarsa iz Studenca, 2. Mehle iz Udinj vsi v Ljubljani, 2. Korin iz Volvnika v Krškem, 2. Obreza iz Rov, 1. Nadrah iz Št. Jurija, 1. Pregel iz Ustij, vsi v Litiji, 2. Tratnik iz Žirov, 2. Burnik iz Goveka, 1. Treveu iz Godoviča, 1. Kamenšek iz Črnege vrha, vsi v Idriji, 3. Vidigoj iz Stare Sušice, Žele iz Trnja, oba v Postojni.

22. novembra: 3. Sedmak iz Nadajnega sela v Postojni, 3. Gitač iz Bruhanevasi, 3. Tomšič iz Stop, 3. Novak s Podgore, 2. Marolt iz Podpoljan, vsi v Lašičah, 2. Majntinger iz Kandije v Novem mestu, 2. Strel v Mokronogu, 2. Miklavčič iz Gmajne v Zatični, 1. Kožar v Kočevji.

Listnica vrednišva.

G. Rad. Silv. v Vipavi: Tudi od druge strani smo slišali, da je postojnski urar g. Petrič pošten in dober narodnjak. Sprejemši dopis iz Vipavske okolice imeli smo pred očmi le nasledke ponemčevanja, kar je menda tudi naš g. dopisnik hotel grajati, ne pa osebe g. P., čigar ime bi se bilo izbrisalo kakor ime dotičnega šolskega nadzornika, če bi ne bili mislili, da mož več ne živi. To pojasnilo, upamo, Vam bode zadostovalo.

Loterijske številke 17. novembra.

V Trstu: 14, 38, 5, 32, 45.

V Lincu: 44, 42, 50, 84, 10.

Telegrafične denarne cene 19. novembra.

Papirna renta 63.20 — Sreberna renta 66.65 — Zlata renta 74 — 1860letno državno posojilo 113 — Bankinske akcije 820 — Kreditne akcije 203.60 — London 118.70 — Srebro 106.30 — Ces. kr. cekini 5.67. — 20 frankov 9.54 1/2.

Denarstvene cene 17. novembra.

	Državni fond.	Denar.	Blago
6% avstrijska papirna renta	63.10	63.20	
5% renta v srebru	66.60	66.70	
4% renta v zlatu (davka prosta)	73.90	74.—	
Srečke (lozi) 1854. l.	107.50	108.—	
" " 1860. l. cel.	113 —	113.50	
" " 1860. l. petinke	121.50	122.50	
Premijski listi 1864. l.	138.50	138.75	
Zemljiščine odveznice.			
Štajarske po 5%	97.50	98.50	
Kranjske, koroške in primorske po 5%	90.—	96.—	
Ogerske po 5%	78 —	78.50	
Hrvaške in slavonske po 5%	85.—	86.—	
Sedmograške po 5%	75.50	75.50	
Delnice (akcije).			
Nacijonalne banke	823.—	828.—	
Unionske banke	58.—	58.50	
Kreditne akcije	202.—	202.25	
Nižoavstr. eskomptne družbe	750.—	760.—	
Anglo-avstr. banke	84.50	85 —	
Srečke (lozi).			
Kreditne po 100 gld. a. v.	163.—	163.50	
Tržaške " 100 " k. d.	120.—	121.—	
" 50 " " "	60 —	61.—	
Budenske " 40 gld. a. v.	28.75	29.25	
Salmove " 40 " " "	39.75	40.25	
Palfi-jeve " 40 " " "	27 —	27.50	
Clary-jeve " 40 " " "	28.50	28.75	
St. Genois " 40 " " "	29.—	30.—	
Windischgrätz-ove " 20 " " "	27.—	28.25	
Waldstein-ove " 40 " " "	22.25	22.75	
Srebro in zlato.			
Ces. cekini	5.70	5.71	
Napoleonsd'or	9.57	9.58	
Srebro	106.40	106.50	